

CONTROLUL ȘI AUDITUL BANCAR

Galina ULIAN, Iulia CAPRIAN

Catedra Finanțe și Bănci

In a market economy, such as in Republic of Moldova, it implies existence of a banking system that should ensure mobility of financial availabilities of economy and their centralization for deployment of some effective economic activities. Collecting financial resources and putting them on market using credits and other banking operations, the bank makes the interrelation between capital holders and its users. Taking about the specific of banking services and operations, that operates with financial availabilities available in economy, and the high importance rate that they have in a national economy, it's compulsory to perform the audit control that will keep trace of abiding the law in force that concerns commercial banks activities, supervise and control the operations, in order to minimize the existing and possible risks. Banking audit suppose realization of a control that aims appreciation of veracity of accounts according to the law of Republic of Moldova, being subordinated to audit control all commercial banks that work based on license released by National Bank of Moldova at the ending of each management year. By approbation of financial accounts by audit, they become safer and denote their correspondence with existing standards and banking settlement in force, which offers a higher degree of trust for economical agents and population.

Conform legislației în vigoare, toți agenții economici din Republica Moldova sunt supuși unui control obligatoriu sub formă de audit și control financiar. Necesitatea acestor controale în sistemul bancar reiese din specificul activității băncilor legate de atragerea resurselor financiare temporar disponibile în economie și garantarea mijloacelor bănești ale deponenților.

Băncile au un rol central în economia fiecărui stat. Ele atrag de la populație resursele financiare disponibile sub formă de depozite, oferă credite pentru plata bunurilor și serviciilor și finanțează multe ramuri ale economiei naționale. Obținerea încrederii din partea populației de rând și a agenților economici este principala scop al fiecărei bănci, scop care va ajuta în mod esențial la îndeplinirea cu succes și într-un mod cât mai eficient a funcțiilor băncii. Acest interes public este reflectat în modul în care băncile din majoritatea statelor, spre deosebire de aproape toate celelalte societăți comerciale, sunt supuse supravegherii prudențiale de către băncile centrale sau alte organisme oficiale specifice.

În Republica Moldova, conform articolului 44 al Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei (în continuare – BNM) și articolului 34 al Legii instituțiilor financiare, întregul sistem bancar este supravegheat și supus unui control financiar de către BNM, care de-a lungul anilor de activitate profesională și-a creat un sistem propriu de pârghii, prin care ar putea controla și depista la timp orice fenomen nefast de natură economică ce ar putea duce la deteriorarea calității sistemului bancar autohton.

Noțiunea de **audit bancar** a fost definită în mai multe variante, dar toate au la bază aceleași elemente constitutive și un scop unic. Conform unor autori, auditul este un ansamblu de acțiuni de evaluare, verificare și control al activității băncilor comerciale, al documentelor contabile elaborate de acestea în conformitate cu normele și instrucțiunile stabilite de Banca Centrală, toate fiind organizate cu scopul de a stabili o imagine cât mai reală a activității băncii. Potrivit unei alte variante a definiției noțiunii de audit, acesta este un control independent cu scopul de a aprecia veridicitatea dărilor de seamă conform legislației în vigoare.

Semantic, denumirea „**audit**” provine de la cuvântul italian *audiere*, ceea ce înseamnă „a asculta, a auzi”, iar rădăcinile auditului provin din activitatea economică desfășurată încă în Evul mediu. În funcție de modalitatea de organizare a activității de audit, distingem **audit intern** și **audit extern**.

Auditul extern este efectuat de organul de supraveghere bancară – Banca Națională a Moldovei, pe de o parte, și de către auditorii externi, pe de altă parte. În calitate de organ de supraveghere bancară în Republica Moldova activează, în cadrul BNM, Departamentul Reglementare și Supraveghere Bancară, auditorii externi fiind reprezentați de diferite firme specializate de audit bancar, atestate de BNM.

Auditul bancar intern este o activitate de audit, organizată în interiorul băncii comerciale de către un departament specializat al băncii, inclus în organigrama acesteia, ce necesită o anumită independență în activitate, pentru a forma o opinie cât mai veridică și a o transmite conducerii băncii. Auditul intern reprezintă o evaluare a activității desfășurate de bancă atât la nivelul direcțiilor generale, cât și al unităților ei teritoriale, filiale și reprezentanțe.

Deosebirile dintre aceste două modalități de organizare a auditului sunt cumulate în tabelul de mai jos:

Tabelul 1

Deosebirile esențiale dintre auditul intern și auditul extern

	Auditul intern	Auditul extern
Statutul auditorului	este angajatul băncii, cu contract de muncă, corespunzând normelor și cerințelor conducerii	persoană independentă, care efectuează lucrările de audit cu scepticism profesional
Beneficiarii auditului	conducerea băncii	acționarii, bancherii, clienții etc.
Renumerarea	prin salariu pe baza contractului de muncă	prin onorariu stabilit prin contract
Scopul	ajută angajații băncii să-și îndeplinească sarcinile ce le revin, asigurând un control eficient la un cost rezonabil. Apreciază controlul intern și recomandă îmbunătățiri	examinarea situațiilor financiar-contabile și exprimarea unei poziții cu privire la situația dată, urmărind respectarea principiilor contabile general acceptate
Obiectivele	variază în funcție de cerințele conducerii	certificarea regularității, sincerității și imaginii fidele a conturilor, rezultatelor și situațiilor financiare
Metodele de lucru	originale, specifice situațiilor pe teren, apel la tehnici și metode noi	bazate pe comparații, analize, inventare și proceduri specifice. Respectarea normelor și standardelor de audit
Prevenirea fraudei	cu privire la confidențialitate	depistarea oricărui tip de fraudă
Independența	este discutabilă, deoarece este subordonat conducerii băncii	independența auditorului este juridică și statutară, bazată pe principiile unei profesii libere
Raportul de audit	voluminos și cu caracter privat	succint și realizat pentru publicare
Periodicitatea	permanentă	la sfârșitul anului financiar

Auditul instituțiilor bancare reprezintă o direcție specifică a activității de audit. Caracterul specific al auditului bancar este determinat de următoarele particularități specifice activității bancare:

- utilizarea planului de conturi al evidenței contabile diferit decât la celelalte întreprinderi;
- procedura specifică de impozitare a operațiunilor bancare;
- particularitățile privind eliberarea licenței și supravegherea activității bancare de către Banca Națională a Moldovei.

În aceste condiții, sarcinile puse în fața auditului bancar diferă de direcțiile auditului altor întreprinderi.

Controlul bancar intern reprezintă un ansamblu de acțiuni întreprinse de conducerea băncii comerciale cu scopul de a asigura o bună funcționare a acesteia, gestionarea cât mai corectă și eficientă a activelor și pasivelor bancare și, nu în ultimul rând, înregistrarea corectă a acestora în evidența financiar-contabilă. Sau, altfel spus, **sistemul de control intern** reprezintă un sistem complex de acțiuni, măsuri, reglementări și regulamente, limitări, precum și relații de emitere-executare-raportare-control al dispozițiilor conducerii băncii, adoptate în scopul gestionării corecte și eficiente a instituției financiare în conformitate cu legislația în vigoare, cu interesele depunătorilor (clientelei) și acționarilor, în baza unor informații autentice, complete și operative.

În practică, băncile de cele mai multe ori transmit atât funcția de audit, cât și funcția de control intern unei subdiviziuni separate (departament sau secție). Totuși, trebuie de menționat că termenul de control este mai larg, auditul intern fiind o parte concomitentă a sistemului de control intern, fapt ce devine evident analizând tabelul ce urmează.

Tabelul 2

Comparație dintre auditul bancar intern și controlul bancar intern

Auditul bancar intern	Controlul bancar intern
Acțiune intermitentă	Responsabilitate permanentă
Centrat pe funcția financiară	Centrat pe obiective măsurabile, certe și operaționale
Intervenție posteroară – funcția de constatare	Intervenție previzională, prin definirea de obiective scontate
Cercetarea și calificarea informațiilor într-o manieră calificată de către responsabilul misinunii	Precizarea abaterilor cu trimitere la legislație, modelarea realității prin certitudini măsurabile

La elaborarea sistemelor de control se iau în considerație volumul, numărul și tipul tranzacțiilor, diversitatea operațiunilor, gradul de risc asociat cu fiecare domeniu de activitate, volumul controlului din partea conducerii asupra activității zilnice, gradul de centralizare și descentralizare, precum și gradul și metodele de utilizare a procesoarelor bazei de date electronice.

Structura controlului intern este inclusă în sistemul de audit și este organizat sub forma unei direcții/secției/departament la nivelul băncii centrale comerciale, aflate în directă subordonare a președintelui băncii.

În practica economică **controlul financiar se manifestă sub următoarele forme:**

- **control interstatal**, efectuat la nivelul întreprinderilor monopoliste de către organizațiile financiar-valutare internaționale;
- **controlul de stat**, efectuat de către instituțiile și ministerele de profil;
- **auditul**, se efectuează de către organizațiile care posedă autorizația de a efectua auditul bancar;
- **controlul fondatorilor.**

Criteriile de clasificare a controlului sunt următoarele:

✓ **dupa sfera de activitate:**

- **general**, efectuat de către Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei
- **specializat**, efectuat de către Banca Națională

✓ **dupa sursele de informații:**

- **control documentar**, efectuat în scopul verificării corectitudinii desfășurării operațiunilor bancare și documentării lor
- **controlul de facto**, efectuat cu scopul de a verifica situația reală a obiectului audit.

Departamentul Reglementare și Supraveghere Bancară efectuează **două tipuri de control**, care se deosebesc după scopul pe care îl urmăresc, și anume:

✓ **controale complexe**, reprezintă niște controale de importanță generală efectuate pe teren, pe parcursul cărora auditorii analizează toate laturile principale ale operațiunilor și activităților băncii comerciale. Controalele de acest gen sunt efectuate anual și oferă un complex de informații care permit atribuirea unui rating băncilor.

✓ **controale tematice** – spre deosebire de cel general, acestea au un caracter mai puțin general sau, mai bine zis, unul specific și sunt concentrate asupra unor sau câtorva domenii ale activității băncilor. Exemplu: în conformitate cu politica BNM, controalele tematice pe teren sunt efectuate la toate băncile comerciale după 90 de zile de la data implementării unui document de remediere a BNM. Controalele de acest gen sunt efectuate cu scopul de a determina în ce măsură fiecare bancă comercială respectă documentul de remediere.

Pentru atingerea unor rezultate pozitive, de a căror veridicitate și exactitate va depinde imaginea băncii în societate, **controlul trebuie să se efectueze cu respectarea anumitor principii**, și anume:

✓ **Controlul trebuie să fie unic**, în scopul păstrării responsabilităților pentru înlăturarea greșelilor de la un control la altul; multitudinea de controale determină o stare de disconfort moral.

✓ **Controlul trebuie să aibă un scop**, el trebuie să fie situat într-o anumită etapă a tratării operațiunii, în așa mod încât să permită verificarea în momentele-cheie, dar, totodată, și înainte de a fi prea târziu de reparat greșelile.

✓ **Controlul trebuie să fie real**, și nu unul formal, cu o responsabilitate maximă din partea conducerii băncii și a structurii de audit și control intern.

✓ **Costurile controlului trebuie avute în vedere**, prin compararea cu riscurile care se vor produce în caz de neefectuare a acestuia.

De asemenea, pentru efectuarea unui control de calitate, obiectivele acestuia trebuie să fie clar exprimate. Acestea trebuie să fie definite de către diviziunea sau departamentul de audit și control intern și aprobate de către conducerea băncii, întrucât realizarea lor presupune mijloace materiale și susținere activă în interiorul băncii.

Obiectivele globale ale controlului:

1. Asigurarea securității operațiunilor, valorilor, bunurilor și persoanelor

Securitatea operațiunilor presupune implicarea unor riscuri în urma executării unor mase considerabile de operațiuni bancare. Pe lângă riscul specific fiecărui tip de operațiune în parte, există și un risc de proastă calitate a executării lucrărilor, de eroare, de neglijență, ca rezultat al insuficienței sau absenței controlului.

Securitatea valorilor se referă la securitatea bunurilor materiale ale băncii (bancnote, monede, metale prețioase, cecuri și titluri de valoare) și la securitatea informațiilor generale, conținute și transmise prin sistemul informatic și de telecomunicații cu referire la clienți, piețele interne și externe, sistemul de corespondență bancară, tranzacții și operațiuni bancare efectuate.

Securitatea bunurilor se referă la măsurile întreprinse de bancă aferente protejării contra agresiunilor interne și externe, împotriva accidentelor prin măsuri adecvate, cum ar fi: safeuri adaptate valorilor conservate, transportul banilor și al valorilor printr-o modalitate care ar asigura maximă securitate, protecția incidentelor – acces supravegheat, sisteme de alarmă și sisteme de protecție împotriva incidentelor și personal de protecție. De asemenea, se face referire la un sistem de asigurare care să ofere o acoperire adecvată în caz de furt, fraudă, deturnare de fond, incendii, precum și la proceduri de control eficace.

2. Promovarea eficacității și calității serviciilor

Deseori, în situațiile când sunt aplicate niște merode arhaice, este o mare probabilitate de apariție a unor circuite de procedură iraționale; de aceea, menirea controlului este de a detecta la timp aceste piedici contra-productive și de a oferi soluții pentru a le depăși. Analiza și evaluarea eficacității activității efectuate de fiecare departament în parte, a calității produselor și serviciilor bancare – acestea sunt misiunile personalului abilitat cu funcția de control, el propunând unele soluții privind ameliorarea activității.

3. Verificarea băncii pentru a stabili dacă aceasta se conformează dispozițiilor legale și normelor specifice profesiei

Nerespectarea cerințelor legislative produce probabilitatea unui risc de a pierde nu doar valori sub formă de amenzi, ci și autoritatea și imaginea băncii în fața clientelei.

4. Asigurarea fiabilității și exhaustivității informațiilor

Prin fiabilitatea informațiilor se înțelege capacitatea acestora de a răspunde un timp cât mai îndelungat scopului pentru care au fost create, procurate sau transmise, iar exhaustivitatea presupune capacitatea acestora de a epuiza un subiect, de a-l caracteriza în întregime.

5. Asigurarea respectării obiectivelor stabilite de conducerea băncii

În timpul realizării obiectivelor bancare, auditorul verifică comparativ obiectivele fixate de conducerea băncii cu cele realizate efectiv.

În practică, există mai multe clasificări ale **controlului intern** ca funcție a managementului. Astfel, raportat la momentul de timp al acțiunii de control, distingem următoarele forme ale controlului:

- ✓ *control preliminar* – se realizează înainte de activitățile preconizate, cu scopul de a asigura condițiile necesare pentru realizarea operațiunilor;
- ✓ *control concomitent* – se efectuează paralel cu acțiunile băncii cu scopul de a determina dacă acestea derulează corect;
- ✓ *control posterior* – se efectuează după finisarea acțiunilor și se orientează spre verificarea și compararea rezultatelor obținute cu cele planificate anterior.

În funcție de poziția managerului față de actul de control, distingem:

- ✓ *control direct* – este efectuat pe teren, la fața locului cu conlucrarea colaboratorilor și a controlorului;
- ✓ *control indirect* – se realizează în baza rapoartelor sau a datelor prezentate de colaboratorii băncii;
- ✓ *autocontrol* – se realizează de însăși persoana care îndeplinește operațiunea.

Pentru îndeplinirea cu succes a obiectivelor sale, controlul bancar intern trebuie să conțină următoarele categorii economice:

a) Controlul tehnic operativ – se referă la controlul operațiunilor bancare din punctul de vedere al respectării procedurilor și aspectelor tehnice legate de executarea lor. La rândul său, acesta poate fi: *control*

urgent, care este efectuat de personalul responsabil din cadrul departamentului respectiv în cadrul fiecărui compartiment de lucru și *control general* al operațiunilor bancare, care este efectuat de departamentul de specialitate din centrala băncii.

b) Controlul financiar este exercitat atât de departamentul de specialitate, cât și de departamentul de audit și control intern în procesul de gestionare și administrare a patrimoniului, care după momentul în care se desfășoară se poate diviza în: *control preventiv* – adică, înaintea desfășurării operațiunilor; *control financiar concomitent*, care derulează paralel cu desfășurarea operațiunilor bancare, fiind efectuat atât de personalul operativ, cât și prin programe speciale de prelucrare automată a datelor (ex.: coduri de acces și autorizare a operațiunilor angajaților care le efectuează, sisteme de securitate a softului care procesează cardurile); *control ulterior*, exercitat de personalul cu atribuții de control și audit, care constată lipsurile și pagubele produse, stabilește cauzele și vinovații.

c) Controlul complex. Comparativ cu celelalte controale, acesta poate fi considerat cel mai complex. El se exercită asupra unităților teritoriale de către echipe de specialiști formate din persoane din diferite departamente, cum ar fi: credite, juridic, contabilitate, trezorărie, operațiuni cu numerar etc.

Ca rezultat al încheierii controlului complex, echipele formate din diverși specialiști prezintă un raport întocmit în baza rezultatelor obținute în urma controlului, în el fiind accentuate aspectele pozitive și negative, precum și măsurile întreprinse în momentul controlului; totodată, sunt înaintate propuneri cu privire la îmbunătățirea activității.

Toate aceste tipuri de controale se completează reciproc; combinația lor formează un sistem integrat cu un caracter unitar de control, care se reflectă asupra tuturor domeniilor de activitate a băncii.

În momentul controlului efectuat, sistemul de control utilizează următoarele **surse informatice**:

- 1) **documente primare**, generate de executarea operațiunilor bancare, cum ar fi foaia de vărsământ, ordinul de plată etc.;
- 2) **sistemul de evidență tehnico-operativă și contabilă**, existent la nivelul fiecărui compartiment;
- 3) **date fără caracter economic de evidență**, cum ar fi decizii ale conducerii băncii, corespondența.

Controlul documentelor și al operațiunilor se poate face în totalitate sau prin sondaj, pentru perioada care a expirat de la ultima verificare similară și presupune o verificare:

1. sub aspectul conținutului, controlul are următoarele obiective:
 - *legalitatea* – are ca scop contrapunerea activității bancare cu baza juridică existentă și depistarea divergențelor;
 - *realitatea și exactitatea* – stabilirea valorilor garanțiilor avute în vedere la acordarea creditelor;
 - *eficiența operațiunilor* – are în vedere referința la necesitatea, eficiența și oportunitatea acestora din punctul de vedere al riscului asumat;
2. sub aspectul formei pe care o îmbracă, controlul are ca obiective:
 - *autenticitatea* – presupune lucrul cu formularele tipizate, ex.: completarea tuturor datelor, existența adăugirilor și ștersăturilor; prezentarea semnăturilor originale ale persoanelor autorizate să execute și să controleze operațiunile respective; concordanța semnăturilor cu semnăturile aceluiași persoane de pe alte documente sau specimentele de semnături autorizate etc.;
 - *valabilitatea* – în vederea completării în raport cu data la care a fost înregistrată operațiunea, termenii prevăzuți de normele de creditare etc.;
 - *efectuarea corectă a calculelor* – calculele privind dobânda, comisioanele, indicatorii de bonitate a clienților în proces de acordare a creditelor etc.

Executarea controlului bancar intern parcurge următoarele etape:

1. *Planificarea și stabilirea obiectivelor controlului.* Fiabilitatea și integritatea informației; respectarea politicilor, planurilor, procedurilor, legilor și regulamentelor; utilizarea economică și eficientă a resurselor disponibile etc. sunt principalele obiective ale sistemului de control intern.

2. *Determinarea nivelului de performanță, a standardelor și normelor cu care se va efectua contrapunerea.* În funcție de obiectivele stabilite anterior, se selectează standardele și normele în vigoare care se vor contrapune cu momentele controlului bancar.

3. *Pregătirea personalului de specialitate care urmează să efectueze controlul.* În funcție de obiectivele propuse, în desfășurarea procesului de control pot fi implicate și alte persoane cu funcție de răspundere din altă unitate subordonată băncii. De aceea, se recomandă implicarea persoanei abilitate cu dreptul de control în activitatea direcției supuse controlului, după care se trece la controlul propriu-zis.

4. *Interpretarea critică a rezultatelor obținute cu privire la abaterile depistate.* Pentru ca măsurile de soluționare a abaterilor depistate să fie cât mai eficiente și corecte, din partea controlorului se cere o concluzie critică asupra activității direcției controlate, cu privire la abaterile depistate de la normele de reglementare sau standarde, regulamente și analiza cauzelor, surselor de proveniență a acestora.

5. *Stabilirea măsurilor de corecție și recuperarea daunelor.* Controlul prevede nu doar depistarea greșelilor, dar și elaborarea unui procedeu de corecție a acestora.

6. *Evaluarea controlului și formularea concluziilor.* Evaluarea controlului permite auditului să beneficieze de indicii concrete cu privire la abaterile depistate și să înainteze recomandări cu privire la lichidarea acestora.

Mijloacele utilizate în procesul de control cu ajutorul cărora se pot atinge obiectivele propuse sunt următoarele:

a) **Existența unui manual de proceduri**, sub formă de norme interne de activitate, care este o modalitate de a răspunde la necesitățile de organizare a controlului intern, fiind și un mod de asigurare a omogenizării și formalizării operațiunilor efectuate zilnic. Obiectivele unui astfel de manual rezidă în facilitarea controlului de gestiune și a contabilității. El constituie „o memorie documentară” a băncii și reprezintă un veritabil sistem dinamic de referință cu descrierea modalității de înregistrare, tratare și restituire a informațiilor. Manualul de proceduri reprezintă, pe de o parte, un instrument de *control și analiză*, iar, pe de altă parte, și un instrument de sinteză a datelor, cu redactarea fișelor de descriere a sarcinilor, a fișelor de post, plecând direct de la descrierea procedurilor.

b) **O strictă separare a sarcinilor** este un principiu de bază într-o bancă și include următoarele etape:

✓ *Autorizarea* – presupune determinarea listelor de persoane cu drept de acces la anumite operațiuni și formarea unui sistem de abilitați, bazat pe coduri confidențiale atribuite acestor persoane sau anumitor terminale PC, coduri pe baza cărora respectivele persoane pot efectua un anumit tip de operațiuni.

✓ *Executarea* – presupune realizarea efectivă a operațiunii, tratarea administrativă și tehnică a operațiunii, precum și înregistrarea în contabilitate a operațiunii.

În cazul sistemelor informatizate, aceste etape sunt automatizate, astfel încât operațiunea este introdusă de la un terminal în sistemul informatic, iar acesta, la rândul lui, execută operațiunea tehnică, generează înregistrările contabile și editează confirmarea executării operațiunilor.

✓ *Controlul* – urmărește asigurarea autorizării operațiunilor de persoanele abilitate cu acest drept și corectitudinea îndeplinirii lor. Mijloacele de realizare a acestui control sunt diverse și depind în cea mai mare măsură de gradul de informatizare a acesteia și, mai puțin, de organizarea internă a fiecărei bănci. Cea mai complicată etapă o constituie alegerea modalității de control, care este influențată de o serie de factori, cum ar fi: sistemul informatic, riscurile și complexitatea operațiunii, componența personalului și, nu în ultimul rând, costul controlului.

✓ *Supervizarea*, care poate îmbrăca următoarele forme: asigurarea permanentă a nivelului de pregătire și de calificare a personalului, efectuarea controalelor prin sondaj, păstrarea unui control în ceea ce privește deciziile importante.

c) **Justificarea permanentă a conturilor** este necesară pentru a evita două riscuri clasice ce pot apărea, și anume: conturi devenite nejustificabile care impun necesitatea unui transfer pe termen lung la contul de pierderi; cel de-al doilea risc presupune utilizarea unor conturi nejustificabile care servesc în contrapartidă pentru fraudele și deturnările interne.

Operațiunile bancare se efectuează întotdeauna în baza unor documente justificative de ordin extern și intern, iar înregistrările contabile trebuie să conțină referințe la documentele de origine.

Pentru conturile interne ale băncii, precum și pentru conturile clienților, sistemul informatic de contabilitate al băncii emite periodic extrase de cont, cu numele și datele de indentificare a serviciului utilizator al contului.

Controlul înregistrărilor contabile în conturile interne se efectuează prin 3 tehnici:

- justificarea conturilor prin detalierea operațiunilor care le compun;
- compararea situațiilor pe conturile NOSTRO (deschise la băncile corespondente);
- efectuarea procedurilor de control al conturilor LORO, inclusiv cererile de confirmare directe.

Justificarea informațiilor printr-un document primar este un obiectiv esențial al controlului intern, care trebuie să dea dovadă atât de posibilitatea detalierei soldului conturilor, cât și de posibilitatea ajungerii la piesa justificativă a elementelor care îl compun.

d) **Sistemul de informații și control de gestiune performant**

Controlul de gestiune este un ansamblu de tehnici și sisteme care au ca obiectiv măsurarea și ameliorarea performanțelor băncii.

Măsurarea performanțelor permite băncii să cunoască, pe baza unui sistem de informații de gestiune, riscurile, capitalurile, dobânzile medii, marjele de dobândă, produsele și serviciile bancare, cheltuielile și veniturile băncii, costurile pe operațiuni etc. Informații care, exprimate sub formă sintetică, relevă performanțele băncii, *detectează anomalii*. Aceste anomalii, examinate prin funcția de control de gestiune și prin funcția de control intern, pot releva aspecte negative ale activității operative, inclusiv pot facilita descoperirea fraudelor.

Ameliorarea performanțelor constă în reducerea numărului de conturi utilizat, dezvoltarea produselor sau segmentelor de clientelă rentabilă, detectarea rapidă a greșelilor de gestiune, aplicarea de acțiuni corective imediate și este obținută prin utilizarea ansamblului de informații generat în scopul măsurării performanțelor bancare.

Utilizarea informațiilor contabile în sistemul de gestiune necesită luarea în considerație a riscurilor aferente operațiunilor efectuate.

Controlul financiar de gestiune se efectuează prin verificarea respectării dispozițiilor cu privire la gestionarea bunurilor materiale și financiare în baza documentelor contabile. Controlul de gestiune se organizează în centrul fiecărei bănci sub conducerea administrației băncii.

Obiectivul principal al controlului este de a verifica respectarea normelor cu privire la existența, păstrarea și utilizarea patrimoniului, efectuarea operațiunilor prin numerar și transfer, calcularea salariului și la reținerile din salariu, la circuitul documentelor primare și contabile.

Activitatea de control de gestiune se efectuează în baza programului de control întocmit trimestrial de contabilul-șef.

e) *Personalul calificat*

Departamentul de audit și control intern nu are ca obiectiv unic numai asigurarea controlului intern, ci și estimarea calității și îmbunătățirea acestuia. Nici un sistem de proceduri și de control nu ar putea înlocui un personal competent, cinstit, conștiincios și dotat cu bun simț, a cărui datorie este de a derula un control intern cât mai eficient.

f) *Mijloacele tehnice controlabile*

Sistemul de tratare a informațiilor trebuie să fie controlabil. De aceea, este necesar să dispunem o documentare privind analiza, programarea și executarea operațiunilor, astfel încât să se poată realiza o justificare a documentelor generate de sistem, cel puțin a celor de la ultima închidere contabilă.

Controlul de gestiune se efectuează în următoarele etape:

- Stabilirea și prelucrarea dispozițiilor legate de activitatea băncii
- Cercetarea și analiza conținutului actelor de control precedent
- Repartizarea obiectivelor între membrii comisiei.

La finele controlului se întocmește un proces-verbal semnat de fiecare membru al comisiei, care se prezintă administratorului sau contabilului-șef al băncii.

Bibliografie:

1. Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei, nr.548-XIII din 21.07.1995 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.56-57/624.
2. Legea instituțiilor financiare, nr.550-XIII din 21.07.1995 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr.1/2.
3. Legea cu privire la activitatea de audit, nr.61-XVI din 16.03.2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126/530.
4. Hotărâre cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.61-XVI din 16 martie 2007 privind activitatea de audit, nr.1450 din 24.12.2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.203-206/1493.
5. Recomandările cu privire la sistemele de control intern în băncile din Republica Moldova // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.14-15/37.
6. Codul privind conduita profesională a auditorilor și contabililor din Republica Moldova // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.29-30.
7. Brezeanu P. Audit și control financiar. - București: Editura ASE, 2001.
8. Coman F. Activitatea bancară, profit și performanță. - București: Lumina LEX, 1999.
9. Coman F. Control și audit bancar. - București: Lumina LEX, 2000.
10. Dedu V. Gestiune și audit bancar. - București: Editura Economică, 2003.
11. Grigoriță C. Activitate bancară. - Chișinău: Cartier, 2005.
12. Nițu I. Control și audit bancar. - București: Expert, 2002.

Prezentat la 17.11.2011